

Břetislavova dekreta

Jan Franěk

Břetislav I.

- Břetislav I, byl knížetem Českých zemích od roku 1034 n. l. do roku 1055 n. l., kdy také zemřel
- Český Achilles-nejznámější jeho přezdívka, jenž mu byla udělena Kosmou v jeho kronice
- Břetislav se narodil někdy mezi roky 1002-1005 n. l. jako nemanželský syn knížete Oldřicha
- V mládí unesl z kláštera ve Schweinfurtu dceru bavorského velmože Jitku, se kterou se následně oženil, s ní odjel na Moravu, kde se stal údělným knížetem
- Roku 1031 n. l. se jim narodil první syn Spytihněv.
- Roku 1034 umírá Břetislavův otec Oldřich a na trůn dosedá jeho strýc Jaromír, který však po krátké době odstupuje a tím se otvírá cesta pro Břetislava
- Ten se ukazuje jako velice vhodný a silný kníže, nejdříve si upevní domácí pozici a následně začíná s výboji, které vedou do Polska, kde obsadí Hnězdno, zde také roku 1039 vydá Dekreta.
- Následně převezve ostatky sv. Vojtěcha, Radima a pěti bratří do Čech, jelikož doufá v arcibiskupství

- Jeho vzrůstající moc začíná ohrožovat mladého Jindřicha III. vládce SŘŘ, ten se připravuje na válku s ním a dává mu téměř nespílitelná ultimáta, aby ho vyprovokoval k válce
- Ta propuká roku 1040, kdy je Jindřich III na hlavu poražen u Brůdku na Šumavě a Chlumce pod Krušnými horami
- Roku 1041 je iniciováno další vojenské tažení, které pronikne až k pražskému hradu
- Za Břetislavem již nestojí velmoži, jelikož je válka vyčerpává, a tak je Břetislav nucen podstoupit potupný obřad(deditio), kdy se podrobí císaři v Řezně
- Poté se stává Jindřichovým spojencem a táhnou spolu do Uher
- Roku 1054 je prosazen seniorát, aby zavázal svých pět synů, že nebudou bojovat o moc

Břetislav I.

Břetislav I. unáší Jitku

Vyhlášení dekret

- Dle legendy se biskupu Šerbířovi, který odpočíval po jitřních obřadech svatý Vojtěch (který byl také biskupem, ale byl zavražděn pohany v Prusích, kde šířil křesťanství) a řekl mu aby promluvil s knížetem Břetislavem, o tom že se již nebudou oddávat hříchům, kterých se při pokřtění odřekli.
- Když to Břetislav slyšel společně se svými společníky (předáky) se začali modlit u hrobu svatého Vojtěcha v Hnězdně a po společné modlitbě kníže vstal a promluvil k předákům, jestli se chtějí vzdát svých hříchů. Oni se slzami v očích a s dojemným pohnutím pravili, že se chtějí zbavit hříchů. Na to kníže zdvihnul svoji a začal odříkávat svůj zákoník.

- Zavraždění Sv. Vojtěcha v Prusích

Rozbor dekret

1 článek

- Břetislav prohlašuje, že od nynějška je zakázána bigamie a jediná povolená je monogamie, která se řídí kanonickým(církevním řádem), každý muž má mít jen jednu ženu a každá žena jen jednoho muže, jelikož bigamii provozují zvířata a lehké děvy v nevěstinci. A každý monogamní svazek má být stvrzen před bohem. Toto lze dokázat na tezi: „...aby manželka spokojila se s jedním mužem a muž jednou ženou zákonitě před církví provdanou.“

2 článek

- Pokud se muž s manželkou pohádají a situace dospěje až k rozvodu a jestli by se jeden chtěl vrátit zpět do tohoto manželství a druhý ne, nemá již být uvržen do otroctví(rabství), ale má být jen vyhnán do Uher, bez možnosti návratu(ani z hlediska vykoupení). Aby těmito myšlenkami nezkazil zbytek lidí.

3 článek

- Pak-li, že bude žena usvědčena z nevěry, nebo mimomanželského sexu pak bude také vyhnána do Uher. V tomto článku se odsuzuje také umělý potrat, jakožto nejhorší hřích, jenž je možné spáchat před Bohem.

4 článek

- V tomto odstavci se objevuje princip ordálů=tzv. božích soudů. Pojednává se zde o násilí mužů na ženách. Pokud není muž na ženu slušný a používá na ni násilí, žena má právo to ohlásit a poté dojde k ordálu, což byla nejčastěji zkouška vodou, nebo ohněm. Kdo v této zkoušce neobstál musel zaplatit knížeti(Břetislavovi) pokutu. Je zde také dodáno, že pokud je někdo podezřelý z vraždy, arcikněz je má udat správci hradu v jehož kompetenci se nachází a ten ať je pošle k soudu. Pokud se budou vzpírat, ať jsou uvrženi do vězení a pokud se nepřiznají je povoleno mučení(žhavým železem nebo vodou). Pokud je někdo usvědčen z toho, že zabil otce, bratra, kněze, tak má být také nahlášen správci hradu, nebo rovnou knížeti a tito lidé s pouty na rukou budou vyhoštěni z království. Tím budou v podstatě sdílet osud mýtického bratrovraha Kaina-propojení s církví.

5 článek

- Článek pojednává a hospodách=krčmách. Břetislav píše(oprávněně) že krčmy jsou zdrojem všech hříchů a špatných věcí(vraždy, krádeže, cizoložství...). Pak-li, že bude takováto krčma odhalena, člověk co jí zřídil, nebo ten který v ní rozlévá má být veden do centra města na tržiště a zde veřejně zmrskán, tak dlouho jak jen bude exekutor procesu chtít. Dále pak jeho krčma a její vybavení nebudou zabaveny, ale srovnány se zemí, aby to již nikoho nekazilo. Ti pijáci, kteří budou spatřeni v krčmě budou uvrženi do vězení a nebudou propuštěni dokud nesloží pokutu 300 denárů pro knížete.

6 článek

- Tento poslední článek pojednává o svátcích, konkrétně o neděli a křesťanských událostech. Při těchto událostech je zakázáno konání trhu, jelikož je uvedeno v desateru že o dnech páně se má odpočívat. Kdo toto poruší a bude něco vykonávat, jeho práce bude přerušena a to na čem pracoval bude zabaveno biskupem. Dále viník musí zaplatit knížeti 300 denárů. Stejnou pokutu dostanou také ti, kteří pohřbí své křesťanské příbuzné mimo hřbitov(na poli v lese). Musí složit již zmiňovanou pokutu knížeti a biskupovi věnovat vola. Následně musí být mrtvý dopraven na křesťanský hřbitov.

Konec vyhlášení

- Biskup Šebíř nato všechna nařízení knížete stvrdil vlastní pravomocí
- Velmožové přísahali na svatou trojici že tato nařízení budou dodržovat
- Následně vzal biskup kladivo a za modlení a zpěvu ostatních rozbil vršek Vojtěchovy hrobky, kde jak praví Kosmova kronika byly naprosto zachovalé ostatky, doslova jako by ten den sloužil mši
- Následovaly obětiny pro boha a nakonec bylo složeno až 200 hřiven.
- Poté byly Vojtěchovy ostatky převezeny do Prahy, nicméně Břetislav svůj záměr na založení arcibiskupství neprosadil.

Šerbířův hrob

Závěrem

- Břetislavova dekreta jsou první českou právní dochovanou památkou(nepočítá-li se velkomoravský zákon Sjudny Ljudem)
- Tato listina je pro nás nesmírně cenná, jelikož se v ní odráží středověká společnost, její rozvrstvení, prohřešky, tresty atd...
- Břetislav tyto dekreta vydal, aby posílil vlastní moc, moc církve svaté, vymýtil pohanství a civilizoval společnost na území českého státu
- Byl to také symbolický projev moci, jelikož byla poprvé přednesena nad hrobem sv. Vojtěcha v dobytém polském Hnězdně

- Červená tečka= Hnězdno

Děkuji za pozornost!